

**KAYSERİ MÜZESİNDE BULUNAN
KULULU (XII) STELİ**

Mustafa KALAÇ

Kayseri Müzesinde henüz yayınlanmamış ve Kululu'dan gelme, hiyeroğlif yazıtlı iki stel bulunmaktadır. 1980 Temmuz başında Paris'te toplanmış olan XXVII. Uluslararası Asuroloji Kongresinde kısaca tanıtmaya çalıştığım* bu iki eseri «Kululu XII» ve «Kululu XIII» olarak sıralıyorum. Çünkü Kululu'dan gelme hiyeroğlif yazıtlı eserleri P. Meriggi I-XI olarak sıralamıştır (*Manuale di Eteo Geroglifici* I^a e 2^a ser.). Buna göre Kululu yazıtlarının eser ve yayın numaraları aşağıdaki gibidir :

- I 1^a ser. No. 18
- II 1^a ser. No. 17
- III° 2^a ser. No. 87
- IV 2^a ser. No. 88
- V-VIII 2^a ser. No. 89-92 (Sargon Erdem, Le strice di Piombe di Kululu, *Studia Mediterranea*, P. Meriggi *dicata*, p. 143 ff. 1979, Pavia).
- IX 2^a ser. No. 93
- X 2^a ser. No. 94
- XI 2^a ser. No. 94_a

Baştarafında birçok tanrı adlarını içeren Kululu XIII stelindeki bazı filolojik noktalara, Atatürk'ün 100. yıldönümü dolayısıyla Ankara'da 21 Eylül 1981'de yapılmış olan IX. Türk Tarih Kongresinde değinmiştim. Bu hususlar Kongre tutanaklarında yayınlanacaktır.

* Bana bu hususta izin veren Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü sayın Nurettin Yardımcı'ya burada en içten teşekkürlerimi sunarım.

Kululu XII, dört tarafı ve tepesi yazılı, alt tarafı kırık bir stel parçasıdır.

Yaklaşık ölçüleri : Yük. 50 cm, Gen. 45 cm, Kal. 20 cm; Env. No. 76/248;

buluntu yeri : Kululu höyüğünün batı eteğidir.

Lay-TeX kopyamda görüldüğü gibi (Res. 1), metin stelin her dört yüzünde uzantılı olarak yazılmış dört satırdan ibarettir. Stelin kemerli tepesi ayrıca iki satır halinde yazılmıştır.

ÇEVİRİYAZI

- Cümle 1 ^{A/1}EGO-wa-mi ¹Ru-wa-sa₄ IUDEX-ni-sa á-sá-ha SOL-wa + ra-mi-sa^I₉)
- C. 2 NEPOS'ta^{B/1} ha-wa-mu²) SOL-wa + ra-mi-sa₉
- C. 3 PROGENİES³)-wa-mu ^{C/1} DEUS-ni-i-nzi á + ś²-za-ntá^{3a})
- C. 4 wa-mu-ta á + ś²-za-mi-na VAS-tara/i-na⁴) ^{D/1} à-ta tu-tá
- C. 5 ^{kà}-wa á-mi-ia-za ^{D/2} DOMİNUS-na-za ^IUDEX(?) -la VAS-la-ti-i-à SUB-na-na SARMA + RA + MĪ-ia-za-ha⁵)
- C. 6 wa-ta DOMİNUS-na-za-à á-mi-ia-za BONUS-si- ^{B/2} ia-za-ha
- C. 7 wa-mu LEPUS + RA-la-ia-ta
- C. 8 DOMİNUS-ni-ha-^{A/2} wa-mu DOMUS-ni-i DOMUS-ni DOMİNUS-ni-i-sa₄ ^{ká}-sá-ha
- C. 9 wa-mu-ta DEUS-ni-zi-i á + ś²-za-mi-na ^{A/3} VAS-ni-na à-ta tu-wa-mi-na-á la-ta⁶) wa-li-ia-wa-ti-na⁷)
- C. 10 wa-ta a-mi-zi-i ^{B/3} DOMİNUS-ni-zi ^kwa-su u-sa₄-nu-wa-ha
- C. 11 OMNĪS-^{C/3} ma-si-sa₄-ha-wa-mi tá-ti-sa₄ á-sa₉-ha
- C. 12 à-wa OMNĪS-mi sa-na-wa CUM-ni ^{D/3} i-zi-i-sa-ta-ha
- C. 13 ^{ka}-mi-sa-^{D/4}ha-wa-mu ^kL.274-ti-sa₄ ^{C/4} L.160-[sa₅ + r]-la-t[a(?)]⁸)..i..
- C. 14 ^k..-mi-... -ha-... ^ku-si-na-s[a]-za⁹) ^{khá} + r ...
- C. 15 ^{E/10}) za-wa STELE ^IHu-li-sa₄ PONERE-ta ^IRu-wa-sa₉ FRATER-la-sa₉ INFANS-ni-sa₉
- C. 16 PRAE-pa-wa L. 416-TERRA-li-ia-ta

ÇEVİRİ

- C. 1 Ben güneşin koruduğu âdil (idareci) Ruvas idim.
 C. 2 Torun dahi benim için güneş tarafından korunmuştu(?).
 C. 3 Çoluk çocuğumu da tanrılar sevdiler.
 C. 4 Ve bana (tanrılar) sevimli bir görünüş verdiler.
 C. 5 Ve beylerimi korudum(?).
 C. 6 Beylerime iyi davrandım.
 C. 7 Benim için hükümdarlık ettiler.
 C. 8 Fakat bey(lik)evinde bey ben idim.
 C. 9 Tanrılar bana başarılı olarak sevimli bir biçim verdiler
 C. 10 Beylerime iyi davrandım.
 C. 11 Herkesin babası oldum.
 C. 12 Bütün iyilere saygı gösterdim.
 C. 13 Ve benim tımarım
 C. 14 Ve hizmetkârlarıma
 C. 15 Bu steli, Ruwa'nın ağabeyinin oğlu Huli dikti.
 C. 16 Daha önce (Ruwas) hazırlamıştı.

AÇIKLAMALAR

- 1 — «I» işareti, başka yerlerde olduğu gibi, burada da «s(a₉)» olarak teyit edilir.
- 2 — NEPOS-ta : Eğer bu, INFANS determinatifi olmaksızın, ideogram ise enklitik «-ta-»yı dayktik partikel olarak kabul etmek istiyorum (hatta, bile, dahi) (bak, Cekke C2 POST+RA-ta-pa-wa=gelecekte dahi).
- 3 — PROGENIES : Eğer kartal-demon işaretine bir diken «/» tamamlamak gerekirse «ár(a)-» fonetik komplemansız bir ideogram olarak «nesil» anlamını verebilir. Fakat tamamlamasız olarak işaret sadece bir «a_x» olabilir. Bu durumda bu «a», ya önündeki kelimenin sonuna veya sonundakinin başına konmalıdır.
- 3a — Dr. J.D. Hawkins bu kelimeyi, aynı anlamda olmak üzere LITUUS+á-za-ta olarak okur (LITUUS işaretini değerlendirmesi için bak, The Logogramm «LITUUS» and the verbs «to see» in Hieroglyphic Luwian, *Kadmos*, Bd. XIX, Heft 2

- s. 123). Değerli bazı teklifleri için Dr. Hawkins'e burada teşekkür ederim.
- 4 — (VAS)atari-, son olarak Hawkins tarafından Çh. es(s)ari- (şekil, resim,) ile aynı tutulmaktadır (*XXVI. Rencontre Assyriologique Internationale*, Copenhagen).
- 5 — Eğer okunuş doğru ise «sarmiiaza-», iteratif «-za-» eki ile bir fiil gövdesi olmalıdır. Eğer bir l/r ve s/r değişimi kabul edersek, «sarmii-»yı (korumak) «zalma-» (koruma, mahafaza) ile izah edebiliriz (bak, Carruba, *Die Sprache*, XII, 1966, S. 81 Anm. 5 ve G. Neumann, *KZ.* Bd. 90, S. 41). İkinci bir olasılık da «sarriia-» olurdu, eğer kelimenin önünde bir kelime ayırıcı «K» varsa. Bu durumda «sarriia-»yı Çh. «şer» ile ilgili olarak (?) «yükseltmek» anlamında görmelidir (?). Fakat bu metinde kelime ayırıcılar çengelli olduğundan «mi» tamamlaması daha uygun olmalıdır.
- 6 — «la-» =almak (bak, A.M. Davies - J.D. Hawkins, *The Hieroglyphic Inscription of Bahça*, *Studia Mediterranea*, P. Meriggi *dicata* I, p. 395 v.d.d., 1979).
- 7 — Hawkins'e göre, wāliya+want(i)-, Kammenhuber *MSS.* 8 (1956), 49-51. Part. perf. pas. akk. : yüksek.
- 8 — L.168-[sa₅+r]-la-ta ... (Libation?), bak, Hamat VI, 5: L.160-sa₅+r-la-ta-za-ha-wa
- 9 — «usinasaza» veya «wasinasaza» : köle, hizmetkâr.
- 10 — Metin başta, «EGO-wa-mi 'Ruwas...»: ben ... Ruwas idim, diye başladığına göre, stel onun tarafından yazdırılmıştır. Stelin tepesinde (E) ise Ruwa'nın ağabeyinin oğlu olan Huli bu steli dikti deniyor. O halde 16. cümlede «daha önce hazırlamıştı» ifadesiyle şunu anlayabiliriz. Ruwas steli yazdırdı, ve fakat belki de dikmeye fırsat bulamadı veya dikti amma başka bir olayla yerinden kalktı. Böylece ağabeyinin oğlu Huli onu tekrar dikti ve Stelin önceden boş olan tepe kısmına «E» metnini yazdırdı. Buradan ayrıca şunu da anlıyoruz, ki Huli Ruwa'nın yeğeni idi.

